

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE

ASTHMA TE.

Q V A M;

PRÆSIDE DEO OPT. MAX.

Ex Authoritate Magnifici Rectoris,

D. ANTONII HULSII, S. Theol. D.
Ejusdemque facultatis ut & Lingux S. in Academia
Lugd.-Batavâ Professoris, & Collegii Theol. PP.
DD. Hollandiæ & Westfrisiæ Ord. Regentis.

NEC NON

*Amplissimi Senatûs. Academici Consensu, & Alma
Facultatis MEDICÆ decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privi-
legiis ritè ac legitime consequendis,

Publico examini subjicit

GERARDUS BYWAART, Alck. - Bat.

Ad diem 13 Julij, locò horisq; solitis.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud ABRAHAMUM ELZEVIER,

Academiæ Typograph. MDCCLXXXIII.

73

21

1185.9.16
21.0

k

Amplissimo, gratissimo, venerabili, et summo

VIRIS

D. PETRO BYWAART, Republicæ Alcmariensium Senatori, atque Ex-Scabino, meritisimo, aggerum Wærdensium Præfecto, dignissimo, ob plurima in me collata beneficia, honorando, patruo amicissimo, Tutori æquissimo ad ultima suspiria colendo.

D. JACOBO SCHAGEN, Ecclesiæ Delphensium pastori vigilantissimo, fidelissimo, avunculo, Tutorique meo dilectissimo, plurimum ab ineunte ætate (ob innumera in me beneficia humanissime, collata) de me merito, indesque merenti, ideoque dum spiritus hos regat ætus honorando.

D. SYMONI OYEVAER, apud Alcmarienses Mercatori solertissimo, prudentissimo, Avunculo meo amantissimo, multo obsequio ad rogum usque suspiciendo, obtenperando.

D. JACOBO KUNST, S. S. Theol. Studioso, indefesso, cognato meo charissimo, addictissimo.

UT ET

Celeberrimis, acutissimis Viris

D. LUCE SCHACHT, S. S. M. G. L. A. M. Philos. & Med. Doct. hujusque facultatis in Academiâ Lugd. Bat. Professori ordinario, gravissimo, practico felicissimo, Collegii Chirurgici Præsidi dignissimo, præceptor dilectissimo, de me, studiisque meis Medicis optime merito, omni semper honore & amore prosequendo.

D. CAROLO DE MAATS, Philos. & Med. Doctori, hujus, ut & Chemiæ, in inclyta hoc Athenæo Professori ordinario, Præceptor meo solidissimo, promotori meo venerando, propter singularem in me affectum æstimando, honorandò.

Exercitium hoc inaugurale

Sacrum facit

GERARDUS BYWAART.

Auctor.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

ASTHMA TE.

THESIS I

ordine hunc morbum descripturi, consultum
erit hujus affectus Etymologiam, ut inspi-
ciamus, quam putamus commodè deduci posse
ab ἀσπναιεν anhelare, sive anhelosè spirare;
Celsus autem audit *Dyspnæa* quod à δύς & πνέν
molèstè spirare; Aliis autem arrisit vocabu-
lum *Orthopnæa*, sed quod Asthma gravissimum,
ab ὀρθο rectus & πνέν itidem spirare, quia ægrotantes in hoc
respiraturi non nisi erecto corpore, aut è brachiis suspensi re-
spirare possunt, sed ne nimium verbis adstringi videar, his va-
ledicam, & potius ad definitionem morbi proparabo.

Est autem Asthma inspirationis & expirationis difficultas, cum frequentia, sibulo quandoque & stertore conjuncta.

Partes laborantes & affectas hic statuimus, Nimirum ipsum *diaphragma*, præcipuum respirationis organum, *pulmones*, & *musculos respirationi inservientes*; Cerebrum, spiritus, & nervi nobis eo jure occurrunt, quod si omnis muscularis motus ab iis dependet; & ut hic affectus rectius intelligatur, ipsam respirationem considerandam præbebo.

Motus diaphragmatis, ut respiratio legitima procedat, est duplex, & sursum & deorsum; qui motus deorsum & Diaphragma communicatus premittit viscera immediate subjacentia, (ventriculum, panem, lientem, hepatis, pancreas &c.) hæc autem intestina, pressa abdomen extrorsum cogunt, (cùm autem in omni motu circulum dari verissimum sit:) aer ab abdomine propulsus alium sibi vicinum premit; & hic alium, donec aer immediate os aut nares attingens per prædictam pressionem in cavitates pulmonum cogatur (rejecta illa opinione suctionis aeris, aut occulta & chymericâ illâ vi attractrice) & hunc motum inspirationem vocitamus.

Per motum autem sursum versus, diaphragmati communicatum, conceditur prædictis visceribus recessus in pristinum locum, sicque abdomen denuo introsum rapitur, pectorisque spatium angustatur, aerque in pulmonum cellulis & bronchiis contentus, exprimitur, & hunc motum expirationem vocamus.

His rectè cognitis, ultro sese Asthmatis causæ manifestant, scilicet: omne illud, quod naturalem hunc statum evertere, & laedere, quò minus prædicta exsequantur, possit; In quibus tamen recen-

47
 recensendis (brevitati studens) omitram omnes divisiones & distinctiones sc: in Asthma humidum, siccum, flatulentum, periodicum & continuum; aut secundum *Willisium* in pneumonicum & spasmodicum; aut rationes, quare sub tali, aut tali nomine nobis aliquando occurrat, dividendo simpliciter *Asthma* in *Idiopathicum* & *Sympathicum*, illorumque causas tam internas quam externas assignando.

V I.

Idiopathici itaque Asthmatis internas causas allaturus considerabo. Ut

Diaphragma intemperatum, aut nimis flaccidum, aut è contrariò siccum & induratum, vulneratum, ulceratum & sic porro, quæ omnia diaphragmati supervenire posse nullus in dubium trahit.

Pulmones peccare possunt iisdem prædictis morbis, vel parte possunt esse absumpti, ut in tabe aut ulcere pulmonum illud notissimum est: insuper

Materiam quandam tenacem, viscosam Bronchiis & pulmonum cellulis inhaerentem, à catarrho capitis in pulmones defluentem, aut à ruptis vasis lymphaticis in ipsis pulmonibus, peccare posse; certò certius est: conferunt symbolum tubercula, scirrur vomica, calculi in pulmonibus.

Huc itidem facit, cohesio, & præternaturalis adnascencia pulmonum partibus vicinis, pleurae sc: mediastino, costis &c. *Musculos respiratorios* verò eosdem posse pati affectus ac ipsum *diaphragma*, reliquosque totius corporis musculos, quorum fibrae possunt esse laxiores, vel strictiones certum est, nam à graviiori pectori aut abdomini inflicto vulnere (ut unico pateat exemplo) Asthma produci posse observarunt practici.

V I I.

Inter *Sympathicas internas causas* merito replebis omnem morbum alicui parti vicinè illatum aut supervenientem; ut

Inflammationem musculorum laryngis & præcipue quidem

A 3.

inter-

internorum ut in *catarrh* in qua trachea ex parte coarctatur, & pleuriz, ut in pleuritide, in qua pulmones coarctantur.

Humorem extravasatum, ut pus in empyemate, & lympham in hydrope pectoris, in quibus & diaphragma gravatur, & pulmones simul premuntur:

Fracturam costarum: *dislocationem* vertebrarum introrsum ut in gibbosis id observare licet:

Milam costarum conformationem nimis depressam liberum pectoris motum inhihentem:

Et ultimo denique per viciniam viscera septo transverso subjacentia iisdem jam enarratis morbis laborantia, eandem in respiratione difficultatem inferre certum est, quodque speciales uteri affectus metum testabuntur.

V I I.

Inter externas vero causas culpabiles precipue;

Aërem nimis frigidum, nebulosum, procellosum, crassum, multisque corporibus terrestribus inquinatum, motum sanguinis per consequens spirituum animalium, & denique omnium musculorum admodum retardantem, quod confirmat experientia tam in sanis, quam (quod luculentius,) in iis qui levi Asthmate correpti, aëre sic constituto, protinus in maiorem pectoris angustiam prolabantur; vel.

E Contrario nimis tenuem, & subilem, quatenus nimirum talis aer scatens multa materia primi elementi, paucissimis autem particulis nitrosis, salinis & acidis sanguini negat debitam consistentiam, & legitimum refrigerium unde respirationem laedi necessum est.

I X.

Ad hoc etiam suum contribuere ratio suadet, *Alimenta*. Cibus, scilicet potumque, vel nimia quantitate ingesta, & septum transversum (propter sui connexionem cum ventriculo, aut ejus orificio superiori) pondere assumptorum deprimenda, motumque requiritum reciprocum sistenda, quod a nimio palu vulgarissimum: vel quantitas sua peccantia nujusque affe-

afflictis causis internis jam memoratis pabulum quoddam præ-
bentia, quæ omnia attendenti ad priora facili innotescunt.

49

X.

Somnum & vigilias hic etiam in scenam produci posse autumo, quatenus per nimium somnum omnia ad motum necessaria torpidiora redduntur; per vigilias verò spiritus animales ad motum requisiti dissipantur; hinc &

Nipia quies & exercitium accusanda veniunt; nec non

Animi Pathemata quæ vel frigida retardant, & calida consumunt.

Eodem jure *excreta & retenta* ad hoc respicienti suum, quod possint symbolum conferre, haud obscurum putamus.

XI.

Ex quibus recensitis, facile deduci poterit, quare respiratio sit *difficilis*, quoniam aer propulsus ad interiora pulmonum, incidit in Brônchia & cellulas pulmonum obstructas, ac proinde spatium satis patulum non inveniens; quò se recipiat, cum difficultate admittitur.

Aër porro angustias viarum transeuns, cum vi alliditur ad latera angustiarum, & sibilum, sonitumque istum edit majorem vel minorem, pro graviore vel leviori obstructione, cum omnes hi soni nihil aliud sint, quam diversi aëris tremuli motus, qui ad aures delati hunc vel illum tonum animæ nostræ communicant:

Frequentem & crebram observari, hinc deduco, quod sc: pulmones obstructi, vel compressi non sufficiant recipiendq aëri in debitâ copiâ, unde secundum leges Physices angustia loci communi debet motus celeritate, & motus reciprocatione;

Quibus si addere volueris ante enumeratas causas; diaphragma sc: intemperatum, inflammationes partium vicinarum, Tabem pulmonum, humores extravasatos, malam conformationem costarum, læsiones musculorum, eò magis morbum hunc perspectum habebis; de quibus singulis si nobis tractandum foret. Thesis hæc in libri formam excresceret, ac proinde libentius horum omnium in disputatione publicâ petentibus rationem sumus reddituri, illudque corollarium vice subnectemus.

XII. Dis-

Diagnosis, cum ex ipso statu ægri satis clara sit, ad prognosin faciendam me accingam, determinando unam speciem Asthmatis multò periculosiorem esse alià, prout causæ asthmatis superius enarratæ graviore, vel leviores sunt, insuper respiciendo ad sexum; ætatem, tempus anni, & diurnitatem, pro quorum omnium differentiis morbus hic facilius vel difficilius curari solet; quod verò periculum vitæ subitaneum ab invasione morbi laboranti minus imminet testatur quotidiana observatio hominum 25 annos hoc morbo correptorum; posse tamen symptomaticè degenerare in affectus periculosissimos, ut in Hydropem quemcumque, soporosos affectus, phtisin, & similes testatur Clariss. Willisius.

XIII.

Ex præviâ hujus affectus cognitione ordo hujus disputationis me ad praxin vocat.

Ad Asthma itaque à lentâ, & pituitosâ materiâ productum, quippe frequentius occurrens, scopum nostrum dirigemus.

Hanc ergo materiâ cellulis & bronchiis infarctam esse resolvendam, & resolutam pulmonibus expellendam, ipsa ratio dicitur; neque enim est quod solliciti sumus de temperandâ & inerastrandâ crudiori materiâ, ut quidam authores volunt, quoniam hæc materia multo sale crudo non est foetâ, secus enim non simplex asthma, sed tussis molestissima & perpetuâ cruciaret ægrum.

XIV.

Incipienti itaque morbo levi & blando emetico occurrere nil vetat, quod tamen in statu exhibitum paulò vehementius, esset laborantem in plurimas, & indubitatas conjicere æruminas, imo aliquando pessum dare.

Maxime tamen conveniunt Balsamica calida, incidentia, diaphoretica, ex quibus variæ medicamentorum formulæ concinari possunt, & concinnatas quam plurimas vide penes praticos.

XV. In-

Inter Balsamica calida; incidentia præcipua sânt, Balsamum Sulphuris anisatum, Terebinthinatum, succinatum. Elixir proprietatis Paracelsi cum circulato ejusdem præparatum. Tetrapharmacum, ex Tincturâ absynthii, spiritu salis ammoniaci, & elixire Paracelsi; Elixir mellis arte chymicâ paratum præstantissimum tibi præbet medicamen.

Et ne Medicamentum ia artis formulam redactum desit, sequens inserviet conditum,

℞. Conserv. menth.

rorismar. ana ℥j.

Rad. enul. camp. pulv.

arantior. pulv. ana ℥vj.

Therebinthinæ venet.

mell. virgin. ana ℥℥.

Flor. Sulphuris ℥j.

Sp. Sal. ammoniaci ℔j.

Ol. anis. gutt. xxv.

M. F. conditum bis, tervè, quater vè de die, ad magnitudinem nucis moschatæ sumendum.

Quod vero *Sudorifera* attinet, hæc sunt; ut diascordium utrumque, Theriaca, Antimonium diaphoreticum, sal Carduibenedicti, flores sulphuris & innumera plura, quæ justâ dosi pro quâcunque formâ laboranti exhibeantur.

Exempli gratia

℞. Diascord. fract. ℔ij.

Bezoard. min. gr. x.

Sal. carduiben. gr. vj.

Flor. Sulphuris ℔j.

Ol. anis. gutt. iij.

M. F. Bolus.

Cathartica suppeditebunt phlegmagoga, Agaricus, Mechoacanna, Jalappa, Semen Carthami, Turbith gummosum, Hermodactyli, Colocinthis, &c. ex quibus pro re natâ variæ formulæ parari possunt:

Verbi gratia

℞. Resin. Jalapp. gr. iv.

B

agar.

agar. gr. iij.

Scammon. gr. ij.

Dissolvantur in virello ovi ut
antis est

adde aq. Menth.

Fenicul. q. s. ad

Formam Haustus

tart. vitriolat. gr. v.

ol. Cort. arant. gr. iij

M. F. Haustus.

Topica hic prodesse posse non dubito, idcirco pectus illinendi cum Galbaneto Paracelsi; aut cerotum quoddam de cumino, de baccis lauri, simileve aliud, calidum & incidens quocunque sale Volatili malaxatum ei applicandum maximopere commendo.

Quod ad Asthmatis inveterati palliationem attinet, puto eodem antea memorato condito, similibusve eam posse obtineri; omnique conamine studendum, ut regio pectoris semper caleat.

X V I.

Quantum ad causas externas, dico omne nimium tantum esse removendum juxta Sect. 2: Aph. 5. Hippocrat. *Plurimum & repente vacuare, vel replere, vel calefacere, vel refrigerare aut alio quovis modo corpus movere, periculosum OMNE SIQUIDEM NIMIUM NATURÆ INIMICUM.*

Atque sic solum hujus exercitii Academici distringo, & si quæ irreplere, quæ minus placent, ut illa æqui boni consulatis (benevoli lectores) & hoc minusculum serenâ mente accipiat, supplex, rogo; Nam

Meum habito & novi, quam sit mihi curâ supellex.

A N N E X A.

20 63

I.

Axioma illud, contraria contrariis curantur non obstat secundum veteres in curatione inflammationum per repellentia & refrigerantia.

II.

Omnem catarrhum à capite profluere contra eosdem negamus.

III.

Ad ulteriorem chyli subtractionem bilem, & succum pancreaticum conferre ratio mihi probat.

IV.

Nullam veram diabetem admittimus, spuriam vero concedimus.

V.

Fluxum chylosum intestinis, alimentosum vero ventriculo adscribimus.

VI.

Ut omnes in corpore humores dependent à sanguine, sic etiam suum esse ab eo lac censendum.

VII.

Nulla sit apud chemicos intima partium solutio, nisi per fermentationem.

VIII.

Virum dentur Clysteres nutrientes, nec ne, elige.

IX.

Cur Diaphragmatis, pulmonum, musculorum respiratoriorum morbi; Inflammatio musculorum laryngaeorum, haemorrhagiae extravasatae in pectore, fractura costarum, dislocatio vertebrarum, mala costarum conformatio, producere possunt Asthma, explicare.

F I N I S.

B 2

IN

Doctissimi, ornatissimique Juvenis,

GERARDI BYWAART.

*Gum publice pro gradu Doctoratus de Asthmate
disputaret.*

Inter terrigenas nomen inutile,
 Et laudes vacuas, ut sibi comparent
 Mortales miseri, culmina olympica
 Conscendant tumidi, per vetitum nefas:
 Ethnæ sulphureas insiluit tumens
 Flammas Empedocles: Herculeus labor.
 Perrupit Stygeas (terribili sono
 Allatrans Erebi Tergeminus Canis)
 Undas: Enceladum, Cœlicolas, genus
 Ausu Titanico, pellers de throno
 Conatur, tonitru dejicitur Jovis,
 Et vasto premitur pondere montium:
 Verum, non stolidos, hoc Juvenum decus,
 Conatus habuit, montibus invicem
 Congestis, superos non statuit Polò
 Deturbet, Latebras mentis acumine:
 Solerti, medicas, atque recondita
 Naturæ, (sileat Sisyphius labor)
 Rimatur: veluti non Jovis armiger
 Musæis innoevis Insidias parat,
 venum præpetibus pervolat æra
 Rennis, sic etiam (plaudite languidi
 Morbis) Ingenio nunc penetrat suo
 Usque ad mortalium pectoris abdita,
 BYWAART, aggreditur nec facinus leve.
 Adsis, difficiles qui trahis halitus

(Vera-

(... hic male) pectore ab intimo
Nobis spes superest, hic Podalirius
Prudentes medicas adhibeat manus,
Sic morbos eleuet, sic medicamina
Præscribet: celebres nunc medicum cohors
BYWARDUM, Titulum qui Medici capit
Dignum, sic superans Acrocerania, &
Immanes scopulos, assiduus labor:
Pergas flos Juvenum, non sine gloria
Certasti, series sydera vertice,
Nomen perpetuis tollere laudibus,
Nunquam deficiet posteritas tuum.

*Cognato suo in animi gratissimi tesseram,
simulac gratulandum cecinit*

JACOBUS KUNST,

S. S. Th. Stud.

D. GERARDO BYWAART,

Cum pro gradu Doctoratus

Disputationem de Asthmate censura subjiceret publica.

En nunc illa dies de Cardine prodit Olympi,
 Quâ focii laudes audaci prodere cantu
 Menis concussa jubet; Leucadius adsit Apollo,
 Et modo fecundo tribuat mihi pocla liquore,
 Ut quantum possim, dicam studia atque labores
 Ejus, quem toties Phœbi nocturna colentem
 Sacra sponiferos quæ jungit Diva caballos
 Vidit, cui magnam haud tardant vestigia mentem;
 Qui nunquam ingenuas studiosus negligit artes,
 Dia Medusæi sed numina fontis adorât,
 Et viridis sacras umbras sapientia cingit.
 Non te perturbent Sophiæ cyclopea saxa,
 Neve Sophistarum magnæ Gerarde cohortes,
 Doctrinam vestram tenebrosâ è nocte revulsam
 Multis quæ rursus tenebris obmergere tentant,
 Ast horum laqueos & cæca sophismata solvis,
 Nasutumque *σφῆς* stridenti disjicis hastâ.
 Inclytè virtutis magnæ Molimina præbes
 Publicitus, Juvenis, naturæ lumine monstrans,
 Quæ non pro merito poterit mea Musa probare.
 Non hic ingenii listat præstantis acumen:
 Ulterius tendas, fortis conscende cathedram
 Difficilem aggredieris, non Marte, sed arte laborem,
 Unde tuum nomen nullis abolebitur horis;
 Pergito constanter, per quæque obstaculorum pes:
 Unice flos Juvenum! modo te Bywarde manebit
 Gloria, crescat honos, tua sentat ad Ethera virtus.

Amoris & honoris ergo posuit A. A.
 PLIGT.

GERARDUS BYWAART.

Des aard-booms kloot rolt door de dunne lugt,
(Waar door het scheidt dat nogtans Phœbus vlugt,
En toont aan 't sterflijk met des' loop de vrugt,

Door het bedenke;

Hoe dat ons leve schokt in d'aard-kloots wiel,
En dat de dood ons straks volgt op de hiel,
Mids dat den AN'-bestierder ons de ziel

In komt te schenke.

Wat dat een broos-aard doet 't is enkel wind,
En rookdamp, die in 't open fluks verswind,
Wanneer Gods Almagt hem sijn Geest begint,

Eens te onttrekke:

De Wereld sou aantstonts aan duygen slaan,
Wanneer hy moest op eygen kragten staan,
't Roemrugtig Heel-al, sou door wanschik gaan

Sijn glans bedekke:

Dat toont ons all' 't geen met sijn trotse kruyn
Eerst Sterr'-dak tarte, hoe het onder 't puyn
Bedolven leyt, dikwils een spitse duyn

Word een valleye.

Der Werelds wond'ren seven-tal, wiens gloor
Het aard-booms vlakt bestraalde, en het oor
Des sterflings ruyszen deen, sijn eynd'lijk door

De tijt gaan gleye:

Maar sagt! Niet al, dat rijst moet eens vergaan;
De Rugt're Naam van BYWAART, die moet staan,
Soo lang Natuur sijn oude koers sal gaan,

En Titan scheyne;

Die Flonker bag, die moet van All'-meers borst
Niet werden af-gerukt, nog ook bemorst
Door 't laak-siek rot' van menssen, nog beschorst

Oyt weer verdwijne:

U Faam:

U Faam breekt door wolken, als een leeuw

Gedreye van een pees, waar door veiligt

Sal worden yeder een; noyt Phœbus swigt

Voor sware dampen,

See ook u Glorie; wat een Momus reit

En tegen snatert, 't is maar loos geweld:

U wetenschap aanstonts ten afgrond veld,

Het tegen stampen.

Om dit te sien hoeft men niet verr' te gaan,

Doorliet maar slegs des' vol-geleertheys blaas,

Hier sal sijn spits vernuft ruymborstig staan

In volle kragten:

Hier toont hy net hoe dat d' aamborstigheyt

Sijn oirsprong neemt, waar voor hy flux bereyd

Het tegen-givt, waar door den mens bevreyd,

Niet mogt versmagte.

Apoll' met al de Mussen aan sijn zy,

Die roept hem toe, komt BYWAART nader By-

Waart, gy die geen die 't tien tal van ons Rey

Eens moest vervulle.

Sijt gy ten top geklauwtert van Parnas?

Dat niet dan na veel moeyte mooglijk was;

't Sa Nymphen draalt niet, laat ons hem dan ras

Nu in gaan hulle:

Plukt kruyden kragtig uyt Machaons Thuyn,

Be-eerkrant daar med' desen Doktors kruyn,

Hy moet reysen boven 't verwoeste puyn

Van s' Werelds wond'ren:

Een ander spoeyt sig na de vlugge faam,

Op dat hy des' nog nieuw-gebo're Naam

Uyt kraayd, daar 't Son-licht gloort; laat ons hem t' faam

Van 't sterv-lijk sond're.

C. C.

J. K.

